

Vergaderjaar 2013–2014

21 501-20

Europese Raad

Nr. 901

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 17 juli 2014

De vaste commissie voor Europese Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister President, Minister van Algemene Zaken en de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 9 juli 2014 inzake de geannoteerde agenda van de Europese Raad van 16 juli 2014 (Kamerstuk 21 501-20, nr. 899).

De Minister President en de Minister van Buitenlandse Zaken hebben deze vragen beantwoord bij brief van 16 juli 2014.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Knops

Adjunct-griffier van de commissie,
Beun

Preambule

De leden van de VVD-fractie nemen kennis van de geannoteerde agenda.

De leden van de PvdA-fractie danken de Minister voor de geannoteerde agenda.

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de geannoteerde agenda van de Europese Raad d.d. 16 juli 2014. De leden hebben hierover de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de agenda. Zij hebben hierbij enkele vragen en opmerkingen.

Strategische agenda en topfuncties EU

De leden van de VVD-fractie herhalen hun wens dat het in Brussel snel weer zal gaan over banen, in plaats van over baantjes. Ze delen het standpunt van het kabinet dat de uitvoering van de Strategische Agenda prioriteit heeft.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af op welke wijze er bij de verdeling van de portefeuilles rekening wordt gehouden met affiniteit met en het committeren aan de vastgestelde Strategische Agenda. Hoe gaat het kabinet de Europese Raad hierop controleren?

Antwoord van het kabinet:

Voor het kabinet is het van groot belang dat de hele nieuwe Europese Commissie zich committeert aan de Strategische Agenda. De Strategische Agenda zal richting geven aan de meerjarige programmering en de wetgevende planning van de Europese instellingen. De Conclusies van de Europese Raad van juni voorzien in toezicht door de Europese Raad op implementatie van de prioriteiten door middel van periodieke monitoring. Het kabinet zet zich ervoor in deze periodieke monitoring zo effectief mogelijk in te vullen.

De Commissie zal het programma voor de komende vijf jaren vastleggen in haar meerjarig werkprogramma. Dit werkprogramma zal zowel door de Raad als het Europees parlement besproken worden. Nederland zal bij de behandeling van dit meerjarenprogramma en de jaarlijkse werkprogramma's die hierop volgen, aandringen op aansluiting bij de in de Strategische Agenda vastgestelde prioriteiten en principes

Ook zijn de leden van deze fractie benieuwd hoe Nederland en hoe de Europese Raad erop zullen toezien dat de wetgevingsvoorstellen van de Europese Commissie de komende 5 jaren zullen aansluiten bij de in de Strategische Agenda vastgestelde prioriteiten en principes.

Antwoord van het kabinet:

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorafgaande vraag.

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de organisatie en werkverdeling van de Europese Commissie moet aansluiten bij de strategische prioriteiten van de EU. Ziet het kabinet dit net als de VVD-fractie als een kansrijke wijze om de inhoudelijke agenda van de

Commissie te beperken? Is bekend op welke wijze de voorgedragen voorzitter hier vorm en inhoud aan wil geven?

Antwoord van het kabinet:

De Strategische Agenda is vastgelegd om meer focus aan te brengen in het werk van de Europese instellingen. Het kabinet verwijst naar de relevante passages die in de Raadsconclusies zijn opgenomen over de relatie tussen de inhoudelijke prioriteiten en de betekenis van de omzetting daarvan voor de interne organisatie van de Commissie. De voorgedragen voorzitter heeft nog geen uiteenzetting gegeven van de wijze waarop hij hier concreet vorm en inhoud zal geven. De komende Europese Raad biedt een goede gelegenheid om hierover het gesprek aan te gaan.

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd over de uitlatingen van de heer Juncker in het Europees parlement, dat hij voorstellen voor het teruggeven van bevoegdheden aan lidstaten serieus zal nemen. Op welke wijze zal het kabinet bij hem erop aandringen dat de Commissie de komende jaren werk zal maken van de door Nederland ingezette subsidiariteitsoefening en ook zal kijken wat er minder kan in Brussel?

Antwoord van het kabinet:

De principes die onderdeel uitmaken van de Strategische Agenda komen in belangrijke mate voort uit de oproep van Nederland tot een EU-brede follow-up van de subsidiariteitsexercitie. Het kabinet dringt erop aan dat ook de nieuwe Commissie zich aan deze leidraad verbindt. Zie ook het antwoord op bovenstaande vraag.

De leden van de PvdA-fractie willen benadrukken dat de inhoudelijke focus van Europa het allerbelangrijkst is. De inhoud gaat voor de poppetjes. Europa moet weer gaan leveren voor mensen. Minder focus op de markt en belangen van multinationals, meer focus op de behoeften van mensen.

De leden van de PvdA-fractie zien drie prioriteiten voor de agenda naar een socialere, eerlijkere, en betere Europese Unie: een beter Europa met meer respect voor de Europese waarden en de rechtstaat, een eerlijkere Europese Unie die meer zekerheid biedt voor mensen, en een sterkere en solidaire Europese Unie in de wereld, die extern ook eenheid uitstraalt. De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet of het bovenstaande inhoudelijke prioriteiten onverminderd blijft benadrukken bij de vorming van de nieuwe agenda van de Europese Commissie.

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet onderschrijft volledig de prioriteiten zoals deze zijn vastgelegd in de Strategische Agenda. Het kabinet blijft deze benadrukken bij de vorming van de nieuwe agenda van de Europese Commissie.

Ondanks de prioriteit van de inhoudelijke agenda boven de discussie over de poppetjes onderschrijven de leden van de PvdA-fractie als vanzelfsprekend ook het belang van goede en slagvaardige Eurocommissarissen, een Europese Commissie die de samenleving maximaal weerspiegelt, een breed gedragen voorzitter van de Europese Raad van regeringsleiders, en een EU-Buitenlandvertegenwoordiger die de EU meer slagkracht kan

geven in internationaal verband. Het is belangrijk dat de Commissievoorzitter over een breed draagvlak beschikt in de Raad en het Europees parlement.

De leden van de PvdA-fractie spreken ook hun waardering uit voor de inzet van beoogd Commissievoorzitter Juncker om minimaal hetzelfde aantal vrouwelijke Commissarissen in zijn nieuwe kabinet te installeren. Dit is belangrijk voor het evenwicht in de Commissie en de legitimiteit van het kabinet ten opzichte van de Europese samenleving. De berichtgeving dat er nog geen vrouwelijke kandidaten zijn aangeleverd vinden zij zorgelijk. Zij vragen het kabinet om een reactie.

Antwoord van het kabinet:

Ook het kabinet hecht groot belang aan een evenwichtige samenstelling van de Europese Commissie. Daaronder valt ook een voldoende mate van vertegenwoordiging door vrouwen in de Commissie.

De leden van de SP-fractie onderschrijven het standpunt van het kabinet dat de inhoudelijke agenda voor de komende vijf jaar voorop staat. Kan het kabinet aangeven of er bepaalde kernprioriteiten zijn waar extra belang aan wordt gehecht? Kan het kabinet daarbij toelichten in hoeverre de(z) kernprioriteiten een rol spelen in de overwegingen die het kabinet maakt ten aanzien van de invulling van de EU-vacatures? Kan het kabinet haar inzet wat betreft de invulling van de vacatures nader toelichten? Houdt het daarbij ook rekening met de prioriteiten die Italië als nieuwe voorzitter van de EU heeft uitgesproken?

Antwoord van het kabinet:

Voor wat betreft de prioriteiten verwijst het kabinet naar de Strategische Agenda die de Europese Raad heeft aangenomen. Deze reiken verder dan de prioriteiten van het Italiaanse voorzitterschap en hebben betrekking op de komende vijf jaar. Vanwege het onvoltooide onderhandelingsproces over functies en benoemingen acht het kabinet het niet opportuun nu nader in te gaan op de inzet wat betreft invulling van de vacatures.

De leden van de SP-fractie vragen of het kabinet een voorkeur heeft voor een bepaalde of meerdere EU-vacature(s), indien mocht blijken dat Nederlandse politici in aanmerking komen voor één of meerdere vacatures. Gegeven het feit dat het Europese parlement wordt voorgezeten door een sociaaldemocraat, en de Europese Commissie hoogstwaarschijnlijk door een christendemocraat, heeft het kabinet een voorkeur voor de politieke achtergrond van de nieuwe voorzitter van de Europese Raad? Zo ja, welke?

Antwoord van het kabinet:

Voor het kabinet staat voorop dat de EU zich de komende vijf jaar committeert aan de Strategische Agenda als vastgelegd in de Raadsconclusies van juni jl. Het kabinet hecht eraan dat het profiel van de volgende voorzitter van de Europese Raad hierop aansluit en plaatst benoeming van deze nieuwe voorzitter in dit perspectief.

De leden van de SP-fractie vragen of het kabinet kan aangeven wat zijn appreciatie is van de «optimale flexibiliteit» in de toepassing van de

begrotingsregels in verhouding tot de gestelde kernprioriteiten zoals opgenomen in de Strategische Agenda?

Antwoord van het kabinet:

Voor het kabinet staat buiten kijf dat de regels van het stabiliteits- en groeipact (SGP) volledig gerespecteerd moeten worden. Dit is zo ook uitdrukkelijk opgenomen in de Strategische Agenda. Bestaande regels van het SGP laten al ruimte voor het toepassen van flexibiliteit om de juiste omstandigheden te creëren voor het doorvoeren van structurele hervormingen. Deze flexibiliteit kan waar nodig worden gebruikt, onder de bestaande strikte voorwaarden. Daarbij staat voor het kabinet voorop dat de enige duurzame weg naar economische groei gelegen is in het op orde brengen van de overheidsfinanciën en het doorvoeren van structurele economische hervormingen. De conclusies van de Europese Raad en de Strategische Agenda, waarin gesproken wordt over optimale benutting van de flexibiliteit die is ingebouwd in de bestaande regels van het SGP, geven dit weer.

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet in hoeverre de tegenstem van het VK en Hongarije bij de verkiezing van de nieuwe voorzitter van de Europese Commissie de regering zorgen baart. Wat betekent deze uitslag voor de positie van Nederland in het gesprek met de heer Juncker?

Antwoord van het kabinet:

Voor wat betreft de reactie van het kabinet op de tegenstem van het VK en Hongarije verwijst het kabinet u naar de uitlatingen van de premier tijdens het vragenuur op dinsdag 1 juli jl. (Handelingen II 2013/14, nr. 100, mondelingen vragen van het lid Verheijen over de uitkomsten van de Europese Raad van 25 en 27 juni 2014)

De leden van de CDA-fractie kunnen zich vinden in de visie van het kabinet dat de Strategische Agenda leidend moet zijn bij de benoeming van de topfuncties. In de geannoteerde agenda lijkt toch sprake te zijn dat er al gesproken gaat worden over functies, terwijl de Strategische Agenda nog niet uitgekristalliseerd is. De leden van de CDA-fractie vragen zich daarom af of het kabinet het eens is met de stelling dat het bespreken van de topfuncties nog niet aan de orde zou moeten zijn? Wat zijn de elementen die het kabinet zeker in de Strategische Agenda van de Unie wil terugvinden?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet acht de bespreking van topfuncties niet in tegengstelling met de Strategische Agenda zoals vastgelegd in de Raadsconclusies van juni jl.

Bovendien, in de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken (2014Z13226) wordt benoemd dat nog niet bekend is over welke functies overeenstemming bereikt kan worden. De leden van de CDA-fractie vragen of daar voor de Europese Raad nog helderheid over komt. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat het tijdens de Europese Raad niet voor een voldongen feit komt te staan wanneer er kandidaten en functies besproken worden?

Wat heeft Nederland tijdens de consultatierondes met de voorzitter van de Europese Raad besproken? Heeft Nederland kandidaten naar voren geschoven?

Antwoord van het kabinet:

Vanwege het onvoltooide onderhandelingsproces over functies en benoemingen acht het kabinet het nu niet opportuun in te gaan op de inhoud van de consultatierondes met de voorzitter van de Europese Raad op dat punt.

De Oostenrijkse media berichten dat Nederland negen kandidaat commissarissen naar voren geschoven heeft (<http://mobil.derstandard.at/2000002940637/Junckers-Frauenproblem>), te weten de heren Dijsselbloem, Timmermans, Weijers, Zalm, Balkenende, Koenders, Melkert en Bos en mevrouw In 't Veld. Klopt dat?

Antwoord van het kabinet:

Vanwege het onvoltooide onderhandelingsproces over functies en benoemingen acht het kabinet het niet opportuun nu in te gaan op namen van een Nederlandse kandidaat-commissaris.

De leden van de CDA-fractie vragen of het kabinet afstemming heeft gezocht of dat er nog afstemming gezocht wordt met gelijkgestemde landen over de verdeling van topfuncties in de EU. Zo ja op welke wijze?

Antwoord van het kabinet:

Vanwege het onvoltooide onderhandelingsproces over functies en benoemingen acht het kabinet het nu niet opportuun in te gaan op namen van een Nederlandse kandidaat-commissaris.

Wordt tijdens de Europese Raad ook gesproken over de kwaliteiten en achtergrond bij dossiers die verwacht mogen worden van een topfunctienaris of wordt voorbijgegaan aan deze vraag bij het benoemen van topfuncties?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet hecht groot belang aan kwaliteit bij de vervulling van de topfuncties in de Commissie.

Wat zal, gegeven de «prioriteiten» van de Minister-President de inzet zijn voor een functie voor Nederland? En met welke namen voor een Nederlands commissariaat zal de Minister-President naar Brussel afreizen?

Kan het kabinet bevestigen dat er bij de keuze voor een Nederlandse Eurocommissaris geen voorkeur is voor een politieke kleur, maar dat kwaliteit voorop staat?

Antwoord van het kabinet:

Vanwege het onvoltooide onderhandelingsproces over functies en benoemingen acht het kabinet nu niet opportuun in te gaan op namen van een Nederlandse kandidaat-commissaris. Zoals eerder gemeld zet het kabinet nadrukkelijk in op kwaliteit bij de vervulling van de Nederlandse post in de Commissie.

Wanneer verwacht het kabinet dat een nieuwe Europese Commissie volledig is geïnstalleerd?

Antwoord van het kabinet:

Naar verwachting zal de Commissie per 1 november 2014 aantreden.

Is het kabinet bereid om zich sterk te maken voor een procesevaluatie achteraf van de benoemingen van topfuncties in de EU en van het samenstellen van de Strategische Agenda?

Antwoord van het kabinet:

In de Conclusies van de Europese Raad van juni jl. is opgenomen dat het proces van de benoeming van de Commissievoorzitter beschouwd zal worden als de Europese Commissie geïnstalleerd is. Het kabinet acht dit een goede zaak en zal erop toezien dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Het vaststellen van de Strategische Agenda door de ER ziet het kabinet als een doorbraak. Het is voor het eerst dat de ER op dergelijke wijze invulling geeft aan de rol die hij krachtens het Verdrag (art. 15) vervult. Deze werkwijze moet ook voor volgende legislaturen worden vastgehouden.

De leden van de PVV-fractie geven aan dat het voor hen van groot belang is dat er tenminste een Europese Commissie komt die belangrijke bevoegdheden weer terugbrengt naar de lidstaten. Wat gaat het kabinet ondernemen om een Europese Commissie te benoemen die recht doet aan de eurosceptische verkiezingsuitslag van mei jongstleden?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet verwijst naar de Kamerbrief van 28 mei jl. met het Verslag over de informele Europese Raad op 27 mei jl. voor wat betreft de verkiezingsuitslag en de inzet van het kabinet (Kamerstuk 21 501–20, nr. 897).

Deze leden vragen het kabinet wat er klopt van het lijstje van de Oostenrijkse journalist Thomas Mayer waarin Dijsselbloem, Timmermans, Wijers, Koenders, Melkert, Zalm, Bos, In 't Veld en Balkenende genoemd worden als Nederlandse kandidaten voor de functie van Eurocommissaris.

Antwoord van het kabinet:

Vanwege het onvoltooide onderhandelingsproces over functies en benoemingen acht het kabinet het niet opportuun nu in te gaan op namen van een Nederlandse kandidaat-commissaris.

Was of is de premier Rutte in beeld om de voorzitter van de Europese Raad te worden?

Antwoord van het kabinet:

Nee.

De leden van de PVV-fractie vragen of het kabinet ook de gevolgen voor Nederland van het Europese (arbeids)migratiebeleid als prioriteit gaat inbrengen tijdens de komende Europese Raad. Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet verwijst hiertoe naar de Strategische Agenda in de Conclusies van de Europese Raad van 26/27 juni jl. (Kamerstuk 21 501–20, nr. 897).

Oekraïne

De situatie in Oekraïne dreigt volgens de leden van de CDA-fractie steeds meer uit te lopen op een langlopend gewapend conflict. Zij vinden dit zeer zorgelijk om meerdere redenen. In de geannoteerde agenda wordt gesproken over aanscherping van het sanctiebeleid tegen Rusland «indien de situatie daartoe aanleiding geeft». Wanneer zou daar volgens het kabinet sprake van kunnen zijn?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet blijft ervan overtuigd dat dit conflict alleen door een politiek akkoord kan worden opgelost. Nederland blijft zich hard maken voor een continuering en waar mogelijk intensivering van de politieke dialoog en zet zich in voor de-escalatie. Het kabinet staat zoals bekend een drieledige aanpak voor: 1) de druk op Rusland hoog houden; 2) de dialoog met Rusland openhouden; en 3) de Oekraïense autoriteiten steunen. De bijeenkomst van de Ministers van Buitenlandse Zaken van Oekraïne, Rusland, Duitsland en Frankrijk op 2 juli jl. in Berlijn vormt de basis voor voortzetting van de dialoog en een mogelijk nieuw staakt-het-vuren.

Om het politieke en diplomatieke proces een kans van slagen te geven acht het kabinet het van belang dat beslissingen die bredere economische maatregelen behelzen weloverwogen worden genomen. Tegelijkertijd meent het kabinet dat de druk op Rusland hoog moet worden gehouden om hen te bewegen mee te werken aan een politieke oplossing van het conflict. Voorbereidingen voor bredere economische sancties worden daarom voortgezet.

Hoe beoordeelt het kabinet de laatste ontwikkelingen, inclusief het terugveroveren van terrein en steden door de regering van Oekraïne op de opstandelingen?

Antwoord van het kabinet:

Oekraïne heeft het recht om een einde te maken aan de anarchie, die illegaal bewapende groeperingen in het oosten van het land hebben veroorzaakt, en de orde daar te herstellen. De recente terreinwinst ten opzichte van de separatisten is in dat opzicht hoopgevend. Het kabinet is wel van mening dat Oekraïne het gebruik van geweld daarbij moet beperken tot dat wat strikt noodzakelijk en proportioneel is. President Porosjenko heeft terecht het gebruik van zwaardere wapens uitgesloten voor de acties in en rondom Donetsk en Loegansk, ten einde burger-slachtoffers te voorkomen.

Een politiek akkoord is in de visie van het kabinet de enige oplossing voor het conflict. Nederland steunt dan ook het voorzetten van de dialoog onder leiding van de OVSE. De OVSE is bij uitstek de aangewezen organisatie om een bemiddelingsrol te spelen. Ook steunt het kabinet de inspanningen van Duitsland en

Frankrijk om Rusland en Oekraïne nader tot elkaar te brengen. Het kabinet spreekt de hoop uit dat de contactgroep – bestaande uit OVSE, Oekraïne, Rusland en vertegenwoordigers van de separatisten – zeer binnenkort weer bijeenkomt.

Op welke manier zet het kabinet in op politieke dialoog en de-escalatie?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet hanteert een driedelige aanpak voor het bevorderen van de politieke dialoog en de-escalatie zoals hiervoor gesteld. Nederland steunt thans de inspanningen van Duitsland en Frankrijk om te komen tot een politieke oplossing. Daarnaast ondersteunt Nederland de OVSE, die een bemiddelingsrol in het conflict heeft, onder meer door een financiële en personele bijdrage aan de Special Monitoring Mission (SMM).

Ook wijst Nederland Rusland op zijn verantwoordelijkheid om de invloed die het op de separatisten geniet, aan te wenden en de grens met de Oekraïne effectief te bewaken, om zo een instroom van wapens en strijders te voorkomen. Nederland zet zich ervoor in dat de EU in dit opzicht met één stem spreekt en samen met de VS opgetrokken wordt.

Is het kabinet het met de leden van de CDA-fractie eens dat sancties tot nu toe nog bijzonder weinig effect hebben gehad?

Antwoord van het kabinet:

Een direct causaal verband tussen sancties en de opstelling van Rusland is moeilijk hard te maken. Het kabinet is van mening dat de tot nu toe door de EU opgelegde sancties effect hebben gehad (zie ook verslag RBZ 12 mei 2014, Kamerstuk 21 501-02, nr. 1383) en de diplomatieke inspanningen ondersteunen om het conflict via een politiek akkoord op te lossen.

De leden van de CDA-fractie vragen ook of er door het Nederlandse kabinet op dit moment ook financiële steun verleend wordt aan Oekraïne? Zo ja, welke bedragen zijn hiermee gemoeid en hoe wordt gecontroleerd bij wie deze steun terecht komt?

Antwoord van het kabinet:

Nederland verleent op dit moment geen directe financiële steun aan de Oekraïense regering. Wel draagt Nederland via de EU en via het IMF bij aan macro-economische hulp en begrotingssteun. Ook heeft Nederland recent financiële middelen toegezegd voor een EBRD Multidonor Trust Fund voor capaciteitsopbouw (2 miljoen EUR), met focus op anti-corruptie, economische hervormingen en rechtsstatelijkheid in Oekraïne. Nederland geeft additionele ondersteuning via de Kiesgroep bij de Wereldbank (0,4 miljoen EUR) en Nederland heeft financieel bijgedragen aan de waarnemingsmissies van de OVSE (1,0 miljoen EUR).

Nederland is daarnaast actief in Oekraïne zelf en werkt daarbij samen met het maatschappelijk middenveld c.q. NGO's wat ervaring heeft met het uitvoeren van activiteiten die potentieel het verschil kunnen maken. Nadruk ligt daarbij op anti-corruptie, het verbeteren van openbaar bestuur en wetgevingsprocessen en het bevorderen van vrije verkiezingen en mensenrechten,

waaronder de vrijheid van meningsuiting. Deze projecten worden gefinancierd uit het MATRA-fonds en het Mensenrechtenfonds (MRF) en bedroegen in 2013 resp. 1,03 miljoen EUR en 0,43 miljoen EUR. In 2014 is resp. 0,9 miljoen EUR (MATRA) en 0,65 miljoen EUR (MRF) beschikbaar. Daarnaast is 0,5 miljoen gereserveerd in het Visegrad-fonds voor projecten in Oekraïne.

Overigen

De leden van de SP-fractie vragen de bewindslieden of deze het mogelijk achten dat er in de marge van de top ook gesproken zal worden over mogelijke uitbreiding van de Europese Unie. Zo ja, welk standpunt neemt Nederland dan in?

Antwoord van het kabinet:

Het kabinet voorziet geen bespreking van mogelijke uitbreiding van de Europese Unie.